

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Bojer

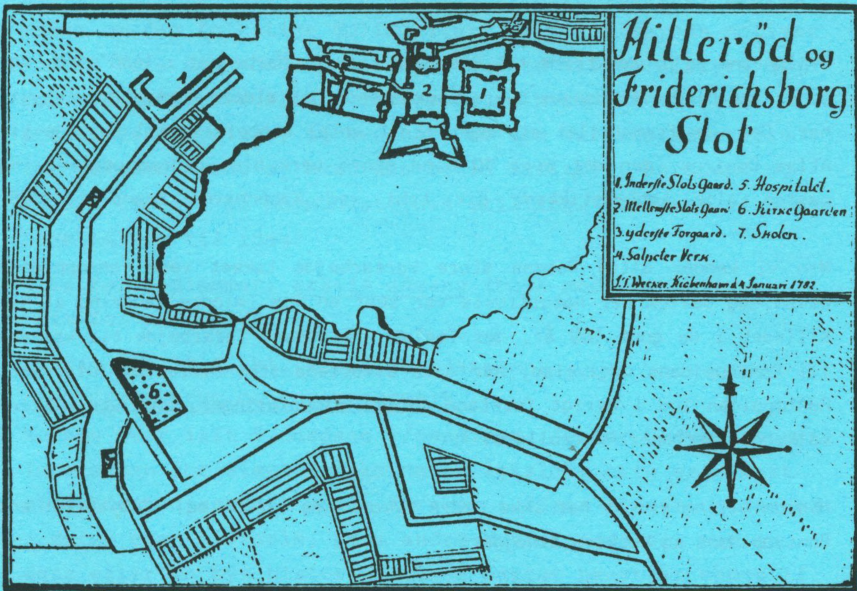
ISSN 0903-3505

Lokalhistorisk Forening i **HILLERØD** **KOMMUNE**

MEDLEMSBLAD

1989 · 1

FORSIDEBILLEDET

I 1782 producerede Johan Friedrick Wecker ca. 50 håndtegnede og håndkolorerede kort over danske byer. De blev under navnet "Weckers bykort, en kortsamling fra 1700-årene" udgivet i 1977 af Wormianum efter overenskomst med Geodætisk Institut, som ejer kortene. Nærværende redegørelse støtter sig til de kommentarer, som førstebibliotekar ved Det kgl. Bibliotek Ib Kejlbo har ledsaget udgivelsen med.

Ingen af Weckers kort er originale. De er "nedpantograferet" til 2/3 størrelse på grundlag af bykortene i Erich Pontoppidans Den danske Atlas (1763-81). Wecker har nøje eftertegnet gadernes og torvenes linieføring, og derefter har han forsynet de omkringliggende marker og andre arealer med stiplede linier og skraveringer samt koloreret alle kort. Den "pyntlige" fremtræden, som koloreringen giver, kan desværre ikke vises her i bladet.

Bykortene i Den danske Atlas er imidlertid heller ikke originale, idet de i vidt omfang er udarbejdet på grundlag af Peder Hansen Resens berømte Atlas Danicus.

Byplanerne og prospekterne til Resens atlas er udarbejdet i 1660'erne, og de er for de fleste danske byers vedkommende det ældste kortmateriale, vi har. Der var fremstillet et meget stort antal kobberstik til kortene til Atlas Danicus, men det over 30 bind store værk blev aldrig udgivet, og næsten alle kobberstikkene gik tabt ved Københavns brand i 1728.

Mån vi kender altså Resens store kortarbejde takket være Pontoppidans atlas, og selvom der naturligvis var sket en vis (mindre) ændring af bybilledet i de godt 100 år, der forløb fra Resens forarbejde til kortene til Pontoppidans udgivelse, har alle bykortene stor historisk interesse. Pontoppidan lod i øvrigt foretage mindre ajourføringer, som han lod lokalkendte personer kontrollere.

Hvorom alting er: Vi har ikke bedre bykort fra (1600- og) 1700-tallet end Pontoppidans og Weckers arbejder.

På Hillerød-kortet, der er dateret 4. Januari 1782, og dermed er det bykort, som Wecker tegnede først, navngives følgende lokaliteter ud over de for Frederiksborg Slot angivne: 4, Salpeter Verk. 5, Hospitalet. 6, Kirke Gaarden. 7, Skolen.

ARRANGEMENTER

Det nære samarbejde mellem Lokalhistorisk Forening og Folkeuniversitetet i Hillerød har resulteret i følgende tilbud til vore medlemmer, idet det dog er således, at også ikke-medlemmer kan deltage:

Tirsdag den 7.2. kl. 20.10 på Hovedbiblioteket:

MYTER OG REALITETER I BESÆTTELSESTIDENS HISTORIE

Foredrag af en af vore førende besættelsestidsforskere, lektor, dr.phil. HANS KIRCHHOFF, Københavns universitet.

Hovedlinierne på mange danskes syn på besættelsestiden blev grundlagt i befrielsessommeren 1945, da modstandsbevægelsen havde sejret, og ingen - heller ikke politikerne - turde forsvare de forløbne års samarbejdspolitik. Forelæsningen tager nogle af de falske forestillinger op, som vi gang på gang støder på, når besættelsen drøftes i massemedierne: spørgsmålet om den folkelige solidaritet; om politikernes motiver til at føre samarbejdspolitik og senere til at alliere sig med modstandsbevægelsen; spørgsmål om hvem der startede modstandsbevægelsen, og hvornår, om den var repræsentativ for befolkningen, og hvad den betød militært, herunder også spørgsmålet om kommunisternes stilling. Hvad kan vi bruge besættelsen til idag?

Pris for medlemmer: gratis adgang (husk medlemskort)

Pris for andre: 20,-kr.

Onsdag den 22.2. kl. 19.15 på Byskolen:

SLÆGTSFORSKNING OG LOKALHISTORIE

Kursus over ialt 9 onsdage v/cand.mag. Jesper Godvin Hansen. Interessen for slægtsforskning og lokalhistorie er stærkt stigende i disse år. Nogle forsker i deres slægts- og dermed i deres egen-historie, mens andre beskæftiger sig med en egn eller en bys historie. Begge parter benytter mange af de samme kildegrupper, og de to historiske discipliner har meget til fælles - men ofte kender man ikke hinandens metoder og resultater.

Kurset henvender sig til såvel den erfarne som den u-erfarne slægtsforsker og lokalhistoriker. Begge discipliners arbejdsmetoder vil blive gennemgået, og der vil blive lagt vægt på de områder, hvor man kan have fornøjelse af hinandens arbejde.

Undervisningen vil forme sig som en gennemgang af de relevante kildegrupper og metoder, evt. suppleret med kursernes egne erfaringer. Læsning af gotisk skrift vil indgå i kurset.

Til dette kursus, der koster 210,-kr., er tilmelding nødvendig! Ring til 02 26 34 09 - i januar: kl.16-19, der- efter kl. 18-19. Hurtig tilmelding tilrådes.

Onsdag den 15.3. kl. 19.30 på Hovedbiblioteket:
GENERALFORSAMLING.

Torsdag den 30.3. kl. 20.10 på Hovedbiblioteket:
ARBEJDERKULTUR OG -LIVSFORMER CA.1900 - 1945.
Foredrag af mag.art. Annette Vasstrøm, Arbejdermuseet.

Hvordan var det at bo i de gamle arbejderkvarterer af tvang, og ikke som i dag af nostalgisk lyst?
Hvordan klarede kvinderne deres arbejde, når både arbejdsmarkedet, manden og børnene krævede dem? Og hvordan var det at være barn og ung i en 2-værelses med 11 børn?

Disse og andre spørgsmål, der går tæt på arbejderbefolkningens hverdag vil blive belyst i dette foredrag.

For medlemmer: gratis adgang (husk medlemskort)

For andre 20,- kr.

IØVRIGT:

For historieinteresserede har Folkeuniversitetet i dette forår flg. tilbud:

Indføring i vikingetiden, 6 mandage ved universitetslektor Niels Lund.

Dansk Vestindien, 8 tirsdage ved arkivar Poul Olsen, Rigsarkivet.

Den franske revolution, 7 tirsdage ved universitetslektor Johny Leisner.

To særforevisninger på Glyptoteket (om aftenen) ved universitetslektor Torben Holm Rasmussen og museumsinsp. Jan Stubbe-Østergård.

Bronzealderen, 9 mandage ved bl.a. museumsinsp. Steffen Stumann Hansen.

Døden i mosen, 2 tirsdage ved universitetslektor Klaus Ebbesen.

For nærmere omtale af de enkelte tilbud henvises til Folkeuniversitetets program, omdelt med Hillerød Posten den 11.1. og iøvrigt fremlagt på bibliotekerne.

»På vej hjem fra et Marked« hedder dette billede, som kunne ses i »Illustreret Tidende« for 100 år siden.

HELMER HANSEN

FORTÆLLER OM SINE UNGDOMSÅR OMKRING 1920

Et af de mest fasinende træk ved lokalhistorien er, at vi her - i modsætning til den nationale historie - kommer langt tættere på hverdagen, som den formede sig for almindelige mennesker. Vi får indblik i boligforhold, arbejdsvilkår, den daglige rutine osv. på en ofte meget konkret måde, der tillader os at fornemme livet, som det udfoldede sig på det pågældende tidspunkt.

I det følgende gengives et manuskript, som vi har modtaget fra et af vore medlemmer, hr. Helmer Hansen, og som indeholder hans erindringer fra tiden som barn og ungt menneske i årene fra ca. 1915 til 1928. Vi er meget glade for at kunne bringe disse erindringer, og modtager gerne erindringer fra andre af vore medlemmer, ja fra Hillerød-borgere i det hele taget.

EJENDOM UDEN PORT

Født 14-10-12, Nordre Banevej 13, dengang No. 110, "Persons Ejendom". Min Far var Ølkusk hos Chr. Larsens ogsaa Nordre Banevej, No. 4 hvor nu "Oklahoma" er. Det var Hvitøl og Skibsøl, som blev hentet paa Banen i Ølankere 1/8, 1/4, 1/2 og hele tønder. 1/1 Tønder blev tappet paa Flasker til Videresalg. Min Far kørte paa Landet til Gaarde, Købmænd og Teglværker. Sikkert nydt med Snaps til.

Da jeg var 3 Aar, 1915-16 flyttede vi til Østergade No. 8 1ste Sal til højre, og nu begynder jeg at kunde huske noget. Det var 2 Værelser med Køkken, stejl trappe fra Køkken ned til Gården, er flere gange faldet ned af den. Køkken og Stuen laa delvis i en Sidebygning ud i Gaarden, og saa, Stadsstuen ud mod Gaden med "Udgang til Hovedtrappen (20 + 22 + 4 = ca. 50 m²) - med Messingdørhaandtag som skulde pudses hver Lørdag. Den Stue var den pæne, hvor vi kun var i om Søndagen, og naar der var Gæster, men der var to Vinduer med meget fin Udsigt igennem Kannikegade forbi Posthuset, og ned af Torvebakken helt til Slotsgade, og et Gadespejl saa Østergade ogsaa kunde ses. (Begravelser). Dagligstuen havde et Vindue mod Gaarden og var samtidig Soveværelse og Spisestue. Et Klapbord, Sofa "Skab 2 stk."), Dobbelt seng og en "Tusindben" Udtræks seng.

Ejendommen 8-10 og 12 laa nu hvor Svendsens Møbelhus er. No. 8 som vil blive betegnet som Slum i dag var den gang alment godt. Ejendommen bestod af Forhus og Baghus. 2 etager med udnyttet Tagetage.

Forhuset: 4 2-Værelsens og 2 1-Værelsens i Tagetagen (ikke Entreer).

Baghuset: 4 2-Værelsens og 1 3-Værelsens i Tagetagen.

I min tid var vi vel en 15 Børn i Ejendommen, men der havde været helt op til 30 Børn, da de ældre Beboere var yngre.

Sanitære Installationer: Der var indlagt Vand og Gas (25 øre Automat) til en Køkkenvask i hver Køkken med afløb til Udvendig Zinkrør, der gik til Tagnedløbsrøret, som om Vinteren havde det med at fryse til. Fælles Vaskehus i Kælderen i Forhuset med en Nøgle "bundet til en Hummerklo" som gik på omgang, i en fast Turnus, saa hver Familie havde en fast Vaskedag. I Gaarden var 2 Retirader og Piscoir til fælles Benyttelse.

Dertil en Møggkule med Trædæksel med en Lem i, saa Køkkenaffald kunde smides ned, og vel ogsaa Natspannd fra hver Lejlighed, "saa der var jo et utal af Rotter" (meget saftigt). Denne Møggkule skulle jo tømmes. Det var nok en gang om Aaret, og da der kun var en Gang igennem Forhuet til Gaden, 3 Trin op fra Gaarden og 3 Trin ned til Gaden. Gangen var knapt en meter bred - og med et godt slidt Brædegulv, og Tømnin-gen foregik saa med Bærebør, til en Hestevogn med en Vognfading af træ. Som der saa fra Trappen var lagt nogle Flager ud paa Bukke, saa man kunde gaa ud og tippe Bærebøren op i Vognen. Det var en lugtelig og saftig Affære, som nok krævede en større Rengøring baade i Gangen, Gaarden og paa Gaden. Den dag kom man ikke ned og lege i Gaarden.

Sygdomme: Der var da to Dødsfald af T.B., at jeg husker. En ung Pige i en Familie, og en 40-aarig ung Kone i en anden Familie. Man fik som barn tit Skrammer og Rifter. Der gik altid betændelse i Saarene, især var det Knysterne på Anklerne, da man gik med Franske Træsko, saa det var tit galt om Aftenen, naar Strømperne skulde af sad de jo fast i Knysterne.

Klipning: Det var jo Maskine over hele Hovedet, paa os Drengene. Lus og Lopper var jo noget man kunde faa baade i Biografen og Skolen, saa ens Moder var altid paa Vagt, med en Kæmmekam. Pigerne havde langt Haar, saa de slap jo ikke saa nemt som os Drengene, naar Hovedet var skaldet.

Da jeg var ca. 10 Aar, altsaa i 1923-24, skete der en stor Ændring. Der blev lagt Træk og Slip ind, og Affaldsordning med Skraldespande, saa Møggkule kunde sløjfes. Der blev kloakeret og indrettet 2 stk. WC i Baghusets Kælder, et til Forhuset og et til Baghuset, og hver Familie fik en Nøgle til hver sit hus hørende WC.

Brændsel til Opvarmning gav megen Arbejde og Sammenkomst og Hygge i Gaarden om Aftenen og Søndage hvert Foraar. Det skulde jo saves, stakkes og være tørt til at stuves ned i Kælderen inden Vinter. Man købte i Skoven 2 a 3 Rummeter som man fik kørt hjem, og læsset af ude paa Gaden - det hed vist Knippel-Klov eller lange tynde Rafter af Bøg. Saa var der først Arbejde med at faa baaret det ind i Gaarden, gennem Gangen. Hele Familien deltog. Det fyldte jo meget i Gaarden, naar alle Familier efterhaanden fik deres Brænde hjem. Gaarden var maaske 20 x 10 m, og i samme Gaard skulde alle Familiers tøj jo ogsaa hænges til Tørre efter vask, saa der skulde være almindeligt godt Forhold mellem Beboerne, hvad der ogsaa var. Det maa være det man i dag kalder for

Miljø, men jeg har nu aldrig siden oplevet saa tæt komme hinanden ved.

Saa gik der jo en masse Tid med at save og flække og faa stablet nogle flotte Stakke, der ikke væltede. Det kunde ogsaa ske, at en vilde klare Brændet lidt nemmere. Saa sendte han bud til "Lynsaven" - det var Levinsen, som ogsaa var Fiskehandler. Han havde en El-Motor, med Rundsav med Vippebord monteret på fire Jernhjul. Hele Historien blev trukket paa plads af en Hest, det foregik altsaa ude paa Gaden, hvor Brændet laa i en Stak over Rendestenen. Der var El-Værk nede ved Gasværket og El-Ledninger hang midt over Gaden, og der havde saa Levinsen en lang Stang, hvormed han hængte to Ledninger med en stor to-delt Krog paa hver Luftledning, og saa var der Strøm paa Maskinen, der maa jo have siddet en El-Måler paa Maskinen. Startkontakten var en firkantet Kasse (20 x 20 cm) med et Haandtag som blev drejet langsomt ned over en Stribe Knapper til den var i fuld Fart og saa var det med at faa savet og det gik raskt.

Søndag og Fritid:

Søndagen var jo Hviledag, der var jo ikke Weekend, for Folk i Butiks-faget var Lørdag en lang Dag med Lukketiden kl. 9 Aften. (Min Svoger var Slagter hos Chr. Petersen, havde lært der, og efter Lukketid kl. 9 var der Rengøring saa den blev baade 11 og halv tolv før Fyraften). Naa, men det var Søndagen, det var jo en hviledag, med Morgenkaffe, friske Kryddere fra Bageren, og man blev pyntet med Søndagstøjet for man skulde være nydelig og pæn. Det var jo en Helligdag, hvor det kunde blive til en Tur ud til Jægerbakken med Eftermiddagskaffen, den blev saa lavet og hældt paa et par Flasker, som blev pakket godt ind, saa de kunde holde Varmen. Og dertil Sigtemadder med Sukker og maaske "overskaarne" fra Bageren pakket i en Spaankurv, og saa gik hele Familien til Jægerbakken - og der var mange der kom her dengang. Her kunde man som Pørn slaa Kolbøtter og trille ned af Bakkerne. Der var den gang mange, der tilbragte en Søndag Eftermiddag her. Der var ogsaa andre Muligheder. Præstevangen havde altid revne og velholdte Gange, en Troldhat ved Skovløberstedet ved Teglggaardssøen, en slags Læskur. Eller en tur i Slotshaven. Det var noget længere, men meget spændende. Det maa have været under Krigen 1914-18, jeg har været en 4-5 Aar. Der var nogle uniformerede Havebetjente som passede paa at Folk ikke gik paa Græsset, eller plukkede Blomster. Efterhaanden kom vi op til Frihedsstøtten, den skulde alle vist forbi og se, og der var flere Familier, der betragtede Værket, og saa siger jeg højt og tydeligt: Se, Far, den har en Tissemand ligesom mig! Det mest spændende var jo Kildemor nede ved Indelukket, hvor man kunde købe Slik, og Frelsens

Hær spillede. Kom man op til Slotspaviliongen om Eftermiddagen, var der Koncert paa Terrassen, hvor dem der havde Raad kunde drikke Eftermiddagskaffen. Det var en stor Terrasse, og der var mange Kunder der. Og nedenunder i Græsset paa Bænkene og rundt om Hesteskodammen var der mange som nød Musiken og Hviledagen, de Kongelige Haver var jo hele Byens Udflugtmaal i 1920'erne. Man havde nok cykler, men det var kun Voksne, saa en Familietur paa Cykel kendte man ikke. Men en Skovtur med Hestevogn det var festligt. Det skete kun en gang paa en Sommer, men den kunde gaa til Fruebjerg, Gribsø eller Nøddebo Halt med Frokostkurv.

Bydreng i 1921-22.

Jeg var 9 Aar, saa det maa have været 1921-22 jeg fik min første Byplads. Det var hos Knud Poulsen, Boghandler nede ved Fisketorvet, hvor nu P.T. Larsen og Byens Lys er. Jeg skulde have 9 kr. pr. maaned. Der var nok at lave, for jeg skulde ogsaa gaa til haande i Privaten, Poulsen boede paa 1ste sal. Jeg skulde i Vintertiden bære Koks og Brænde op til Privaten og Butikken. Børste Familiens Fodtøj. Der var 2 Sønner, der gik paa Latin-skolen, og de skulde være flotte. Een gang om Ugen var der fast Tur med Ugeblade: Hjemmet, Familiejournalen og Hus og Hjem. Der var en hel Taske fuld, en Adressebog havde jeg med på Abonnenterne, og jeg skulde krydse dem af, der betalte kontant 35 Øre pr. Blad, og saa var der Afregning, naar jeg var færdig med Turen. Tapet solgt Boghandleren ogsaa, og saa skulde jeg ud med store Prøvebøger, saa Folk kunde udvælge mønster derhjemme, det foregik med Trækvogn, der var jo mere end en Prøvebog, saa skulde Tapetet bringes ud et par Dage efter og Prøvebøgerne hentes hjem, der var meget at rende med for Folk, der havde faaet Telefon, skulde have altmuligt bragt. Naar Familien havde faaet Sødsuppe med Svedsker til Middag, blev jeg sendt over til Bageren paa Fisketorvet med Stenene. De skulde tørres, saa Fruen kunde faa Kernerne lettere ud, de blev saa anvendt til Kager, naar der blev bagt i Huset. Fruen var temmelig striks, jeg skulde ogsaa klare ærinder for hende samtidig med Butikkens, og for ikke at glemme hendes bandt hun Sejlgarn om en Finger paa mig. Det tog jeg af, naar jeg kom ud paa Gaden og satte paa, naar jeg kom hjem igen. Havde jeg saa alligevel glemt hendes Ærinde, hvad der skete, maatte jeg bekende, at jeg havde glemt, hvorfor Sejlgarnet sad paa Fingeren. Efterhaanden skulde jeg hvert ledigt Øjeblik i Forretningen hjælpe med noget i Privaten, feje Gulve, pudse Messing og jeg ved ikke hvad, saa efter et Aarstid stak jeg af en dag, jeg syntes at hun var for slem. Hun var hjemme hos Moder og vilde have mig igen, men jeg vilde ikke der ned igen, jeg havde faaet nok. Jeg var nu godt kendt i hele byen og kunde

sagtens faa en anden Byplads, Det blev hos Købmand Chr. Hansen, Østergade 20 - i ca. 1922-23, og her gik ogsaa 1 Aar. Derefter i 24-25 hos Isenkræmmer Messerschmidt i Slotsgade til 25 Kr. pr. Maaned - ogsaa 1 Aarstid.

Hos Bagermester Juhl Jensen, Østergade, var jeg, da jeg var 13-14 Aar - omkring min Konfirmation - til jeg kom ud at tjene Bønder 1. Maj 1928.

Helmer Hansen,
Jagtvej 17,
3400 Hillerød.

ÅRETS HUS · 88

Den 1. juli 1988 fejredes verden over "arkitekturens dag" med udstillinger, byvandring, præmiering af værdifuld arkitektur osv.

I Hillerød forestod Lokalhistorisk Forening markeringen af dagen med for anden gang, at kåre "Årets Hus". I år faldt valget på Borellas Hjørne, som netop havde gennemgået en meget omfattende og kostbar istandsættelse.

Under overværelse af omkring 100 interesserede og med de lokale mediers fulde bevågenhed - bl.a. sendte Hillerød Lokalradio kåringen direkte i sin nyhedsudsendelse - overrakte borgmester Jens S. Jensen den bronzeplade, der er prisens fysiske udtryk til ejendommens ejer, arkitekt Jesper Staun. Arkitekten, som havde sørget for at pladen blev muret ind under selve den lille højtidelighed, var bagefter vært ved en lille forfriskning i den da endnu ikke helt færdig, men absolut meget hyggelige italienske restaurant i ejendommen.

Foreningen havde som sidste gang bedt professor, arkitekt Vibeke Dalgas motivere valget af Borellas Hjørne, og vi bringer nedenstående hendes tale i den fulde udstrækning. Inden vil vi dog rette en tak til Hillerød Posten, som i ugerne forinden havde bragt artikler om bygningsbevaringsemner samt en kupon, som læserne kunne benytte til at foreslå kandidater til prisen. Endelig vil vi også varmt takke Nykredit, som igen var sponsor for den ganske dyre bronzeplade.

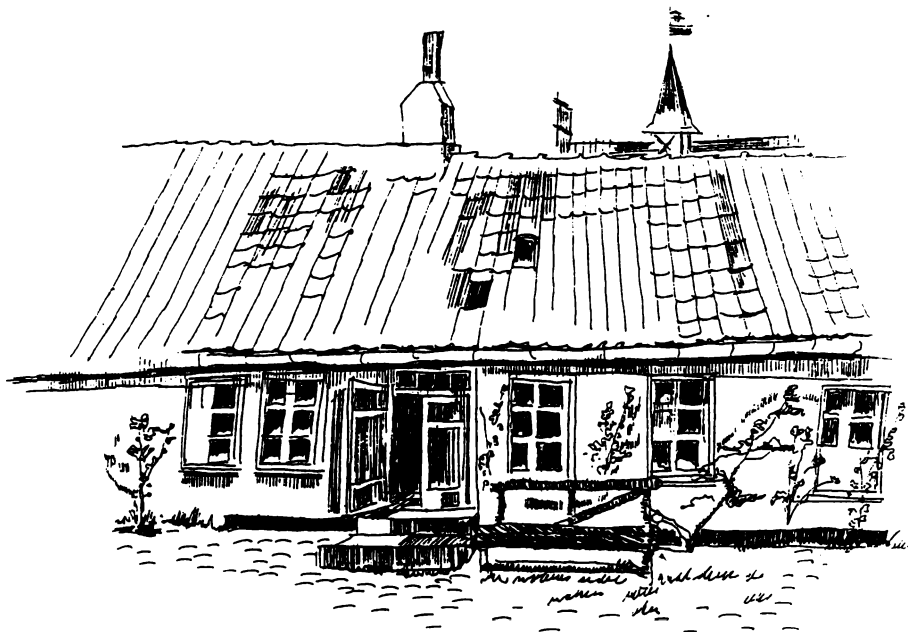
Som nævnt ved tidligere lejligheder, er det foreningens formål med disse kåringer at stimulere interessen for bevaringen af de arkitekto-

nisk værdifulde bygninger og miljøer, som byen har tilbage samt at tilskynde til, at nybygningerne i bykernen opføres i harmoni med det bestående miljø, så yderligere forværring af situationen undgås.

Vibeke Dalgas' tale:

I dag den 1. juli 1988 er det "Arkitekturens dag" over hele Europa. Hvad kunne være mere naturligt end netop at vælge denne dag til at udpege årets hus i Hillerød. Arkitekturens dag skal åbne vore øjne for de huse, der udgør rammen om den enkelte families liv, og for de gader, pladser og torve, der er vores fælles stuer og rum i byen. Men Arkitekturens dag skal også få os til at være vågne over for ændringer og nybyggeri. Vi må spørge: Bliver det, der bygges som nyt, en god ramme for vore børn og børnebørn?

Netop nu står vi midt på gårdspladsen til et hus, der repræsenterer både en del af byens historie, men også en genanvendelse og nyindretning, der peger fremad mod en fortsat fornuftig og tidssvarende brug. Huset - Borellas hjørne - er fundet værdigt til at blive kaldt årets hus 1988 af to grunde: For det første fordi det er et meget betydnings-

"Den Hansson'ske gård" set fra gårdspladsen. Tegnet af Helge Parding før den seneste istandsættelse.

fuldt hus i byen, og for det andet fordi det er sat i stand med forståelse for arkitekturen og med et godt blik for huset aktuelle muligheder.

Om husets historie ved vi en hel del:

Ejere af Torvet 1 kan spores tilbage til 1700-tallet.

Ved den store brand i året 1834 havde madam Erlandsen gæstgiveri på stedet. Efter branden lod hun genopføre en bygning, sandsynligvis rejst på den nedbrændte ejendoms sokkel, idet vinduerne mod Torvet er indsat i en næsten metertyk grundmur. I huset findes en bærende konstruktion "en konge"m der bærer loftet i den dybe

I 1841 sælger madam Erlandsen ejendommen til overlærer Nissen, som i 1850 videresælger til pensioneret general Badenfleth.

Ejendommen bliver i 1855 amtmandsbolig, da den overtages af amtmand C.E. Rottwitt. I hans tid må det formodes, at huset ofte blev besøgt af Frederik VII og grevinde Danner, som var gode venner med amtmanden. Efter Rottwitt's død blev ejendommen hjemsted for Frederiksborg Amts Tidende, idet bogtrykker Chr. Hanson i 1863 var flyttet til Torvet 1. Heraf navnet "Den Hansonske gård".

Stedet husede i nogle årtier ligeledes byens postkontor og telegrafstation, hvilket fremgår af Trap 1893.

I 1962 overtog Hillerød kommune ejendommen af boet efter Chr. Hansson's sønneatter. I en årrække havde Borella-Hansen sin møbelforretning her, heraf navnet "Borellas hjørne".

Ejendommen blev i 1967 solgt til Hillerød Handelsskole, som ejede ejendommen frem til 1986, hvor ejendommen blev købt af et privat finansieringsselskab.

Med virkning fra 12. juni 1985 er ejendommen Torvet 1 pålagt fredning, takket være et flot initiativ fra arkitekt Søren Lundquist.

Fredningen omfatter ejendommens forhus og sidehus, opført 1834, baghuset, opført omkring 1880, og omfatter tillige den brolagte gårdsplads.

Husets historie er således en del af Hillerøds historie - men samtidig har Borellas hjørne en vigtig rolle arkitektonisk mellem de to store pladser Præstegårdshaven og Torvet. Netop hvor huset ligger snævrer graden ind og huset opdeler de to rum.

Når man kommer fra Sdr. Banevej omkring Borellas hjørne opleves Torvet netop stort og åbent med den vindskæve flade, der ender ved søen. Den oplevelse er uvurderlig for Torvet og uden Borellas hjørne ville man ikke fornemme bevægelsen fra det lukkede til det åbne.

Selve husets istandsættelse er gjort med nænsom hånd især imod gadesiden. Farver, materialer og detaljer er valgt med omhu. Mod gården kan enhver se, at det har været svært for de små huse at bære de mange

kviste. Men det har været prisen for en udnyttelse af tagetagen, og kviste er bedre end vinduer i tagfladen. Portvinduerne mod gårdspladsen og gårdinterieuret er en kvalitet for byen - et nyt lille sted hvor man kan søge ind fra gaden.

Tillykke til Jesper Staune med prisen - det er rart at se, at vore arkitekter ofrer lige så meget opmærksomhed på de gode bestående huse som på nybyggeriet.

HILLERÖD-KALENDER 1989

Erfaringer fra andre steder kunne tyde på, at det tredje udgivelsesår for en kalender som vores er "skæbneåret". Enten er det bare slut, eller også har man opnået at få kalenderen akcepteret som fast bestanddel, som "noget man har" i tilstrækkeligt mange hjem og kontorer til, at der også i årene fremover vil kunne produceres og sælges en sådan kalender, - forudsat naturligvis en fortsat høj kvalitet af billederne.

Det var derfor med nogen spænding, vi udkom i år. Og spændingen blev ikke mindre ved, at vi p.g.r.a. prisproblemer med den tidligere trykker og deraf følgende skift til ny bogtrykker først kom på gaden den 9. december - 2 uger før jul!

Det gik heldigvis godt, og i dette øjeblik er der praktisk talt udsolgt, når bortses fra de ganske få eksemplarer, som fortsat ligger i forretningerne. Foreningen ligger inde med 11 eksemplarer, som fortsat kan købes til medlemsprisen på kr. 48,- (som sidste år).

Og nu en efterlysning: Da alt jo tyder på, at en ny kalender kommer på gaden sidst på året, vil vi gerne opfordre alle, der ligger inde med billeder af god kvalitet, som på en eller anden måde belyser forholdene i det gamle Hillerød, om at kontakte et af bestyrelsesmedlemmerne. Under alle omstændigheder vil Lokalhistorisk Arkiv givetvis være interesseret i en kopi (affotografering) af Deres billede/billeder; men det kunne da også være sjovt at få et foto med i 90-kalenderen. Vi kan desværre ikke tilbyde Dem noget honorar af mere kontant art.

Til sidst skal det ikke være nogen hemmelighed, at uden støtte fra såvel Fællesorganisationen som fra Provinsbanken var 89-kalenderen ikke kommet. Foreningen er dybt taknemmelig for den hjælp, vi har fået fra denne side!!!

HILLERÖD-SMYKKET

Den 7. juli 1988 - kun 6 dage efter kåringen af årets hus - var der igen en sammenkomst på Borellas Hjørne. Denne gang drejede det sig om den officielle præsentation af det nye Hillerød-symbol: den forgyldte/forsøvede hyldeblomst, som fremstilles af det kendte smykkefirma Flora Danica specielt til salg i Hillerød! Ved sammenkomsten blev lanceringen af smykket bl.a. markeret ved at borgmesterparret samt Hillerøds to OL-deltagere fik overrakt et eksemplar af Flora Danicas direktør Hans Jørgen Buhl Thomsen.

I Lokalhistorisk Forening er vi specielt glade for det nye smykke, fordi en del af de penge, der kommer ind ved salget, tilfalder foreningens særlige konto for bygningsbevaring. Forhistorien er vist velkendt for de fleste af dette blads læsere, men for nytilkomne kan det oplyses, at ideen til fremstillingen af smykket opstod, da vi i foreningen begyndte at spekulere på, hvorledes vi kunne samle penge ind til igen at få vinger på den gamle mølle i Ullerød. Dette projekt, som stadig er i støbeskeen, forudsætter ganske vist flere initiativer end smykket alene; men et Hillerød-smykke kunne være et af flere initiativer, ja måske endda det som på længere sigt ville kunne få den største betydning, ikke mindst i kraft af funktionen som by-symbol.

Idémanden Peter Madsen fra Ullerød gik for nu et års tid siden i gang med forberedelserne sammen med sin bekendt, Hans Jørgen Buhl Thomsen fra Flora Danica, som straks var gået ind for sagen. Resultatet foreligger i dag, og i byens guldsmedeforretninger taler man om smykket som det måske mest vellykkede i hele Flora Danicas kollektion. Salget er gået strygende og i perioder har der været meldt udsolgt, og kunderne har været skrevet på ventelister til de mest populære udgaver, ikke mindst halssmykket.

Et kontant udtryk for successen forelå den 9. december 1988, da foreningen i Provisbankens repræsentationslokaler fik overrakt den første check på ialt 15.000,- kr. til vor bygningskonto. På foreningens vegne vil jeg gerne udtrykke vor taknemmelighed for den store velvilje, som således vises os fra Flora Danicas og Hillerøds tre guldsmedes side!

LYDBØGERNE

Foreningens projekt med udgivelse af lydbøger med lokalhistoriske tekster til glæde for blinde og svagtsynede fortsætter, og lydbog nr. 3 er i øjeblikket under udarbejdelse.

Vi er fortsat meget interesserede i at høre fra Dem, hvis De kunne tænke Dem at give et nap med til indtalingen af lydbog nr. 4.

Henvendelse herom til Margrethe Krogh Sørensen på biblioteket.

BESTYRELSESNYT

Ved bestyrelsesmødet den 13.12.1988 foretoges følgende ændringer i bestyrelsens sammensætning: Vor hidtidige næstformand Niels Arne Hansen, havde ønsket at trække sig ud p.g.a. manglende tid, og i hans sted optoges l. suppleanten Eva Holm Nielsen i bestyrelsen. Til næstformandsposten valgtes Margrethe Krogh Sørensen, som dog fortsat tilføjede varetager sekretærjobbet.

Foreningen er Niels Arne Hansen dybt taknemmelig for hans indsats, der går helt tilbage til tiden før den stiftende generalforsamling den 22.4.1986.

Bestyrelsen har derefter følgende sammensætning:

Jørgen Bang (kasserer), Ternevej 15, 3400 Hillerød - 02287071
 Eva Holm-Nielsen, Søren Kierkegårdsvej 1, Hillerød - 02264689
 Margrethe Krogh Sørensen, Hestehavevej 13, Hillerød - 02267232
 Peter Madsen, Paradisvænget 20, 3400 Hillerød - 02262711
 Anton Mariegaard, Tjørnevang 4, 3400 Hillerød - 02262432
 Helge Parding, Køgemestervej 2, 3400 Hillerød - 02260260
 Bjørn Verstege, (formand), Frederiksværksgade 8,
 3400 Hillerød - 02263409

Lederen af Lokalhistorisk Arkiv, Lisbeth Schacht Hansen, deltagere i bestyrelsens møder. Arkivets tlf.nr. er 02269522

Artikler til næste nummer af foreningens blad bedes sendt til Anton Mariegaard senest den 17. februar 1989.

